

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_11-intro-shoot-idm81.pdf (tilgået 01. august 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anledning

Den 22. april 1817 udgav N.F.S. Grundtvig "Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsaksiske Digt". Det er hans længste og mest betydningsfulde artikel om det angelsaksiske digt *Sangen om Bjovulf*. Artiklen, som blev trykt i hans eget *Danne-Virke et Tids-Skrift*, er på mange måder en fortsættelse af de to sammenhængende anmeldelser af Thorkelins udgivelse (1815), han havde udgivet to år tidligere: "Et Par Ord om det nys udkomne angelsaksiske Digt" (1815a) og "Nok et Par Ord om Bjovulfs Drape" (1815b). Artiklen bygger på og videreudvikler de opdagelser, han havde gjort om digtet i 1815 samt aspekter fra den internationale (hovedsagelige tysksprogede) diskussion om digtet og dets oprindelse. Grundtvig viser en endnu dybere forståelse af digtet som et sammenhængende værk af høj kunstnerisk kvalitet, der er et nærmere studium værd. Afhandlingen betragtes som en milepæl i Bjovulf-forskningen, særligt på grund af Grundtvigs opdagelser af digtets historiet såvel som dets kunstneriske værd som et stykke national kulturarv.

Thorkelins udgave af *Bjovulf*

Den 1. maj 1815 havde islændingen Grímur Jónsson Thorkelin udsendt den første moderne udgave af *Bjovulf* under den latinske titel *De Danorum Rebus Gestis Secul. III & IV. Poëma Danicum Dialecto Anglosaxonica. Ex Bibliotheca Cottoniana Musaei Britannici* (da. 'Om de danskes bedrifter i det 3. og 4. århundrede. Et dansk digt i angelsaksisk sprodragt fra det Cottonske bibliotek i British Museum'). Den var tosproget: latin og angelsaksisk og et produkt af henvend tredivede års arbejde.

I 1785 var Thorkelin rejst til England for at søge i biblioteker i England, Skotland og Irland efter tekster, der kunne kaste lys over Danmarks tidligste historie. I 1791 vendte han tilbage med blandt andet to afskrifter af det i mere end én forstand enestående 800 år gamle Bjovulf-manuskript (se fx Christoffersen 1947, s. 22). Den første afskrift (i dag kaldet "A") var blevet lavet af en dygtig, engelsk kopist uden kendskab til angelsaksisk, den anden (i dag kaldet "B") af Thorkelin selv (Kiernan 1986, s. ix-xi; Hall 1995, s. 243; udgivet i faksimile Malone udg. 1951). Disse to manuskripter overlevede mirakuløst både Københavns brand i 1795 og englændernes bombardement af byen i 1807, der ellers ødelagde store dele af Thorkelins bibliotek og samlinger. De dannede basis for udgaven 1815, og fra 1817 havde Grundtvig også haft udbytterig adgang til disse to afskrifter.

Længe inden Thorkelins udgave så dagens lys, var digtet kendt i både Danmark og England. I 1700-tallet havde begge de lærde udgivere Jacob Langebek og Peter Suhm nævnt det i forbindelse med dansk historie (Christoffersen 1947, s. 19). I England var interessen mindre, men dog voksende, først via en kort notits af Humfrey Wanley i en fodnote til Hickeys' *Thesaurus* (1703-1705), der også havde ledt Thorkelin på sporet af manuskriptet. Senere havde Sharon Turner udgivet brudstykker af digtet (Turner 1805). Generøs understøttelse fra Johan Bülow's side satte Thorkelin i stand til at underkaste digtet en nærmere og langvarig undersøgelse, da han var kommet tilbage fra England i 1791. Alligevel må hans udgave betragtes som fejlbehæftet i mange henseender. James R. Hall har optalt ikke mindre end 1.900 bogstavfejl i Thorkelins udgave, dvs. omtrent én fejl i hver anden linje (Hall 1995, s. 245). Dertil kommer, at Thorkelin på grund af manglende kendskab til angelsaksisk lavede adskillige fejl i sin latinske oversættelse — fejl som Grundtvig, der havde lært sig selv både oldislandsk og angelsaksisk, senere påpegede.

Thorkelins opfattelse af, at digtet og dets aktører udelukkende drejede sig om danske forhold, fik ham til at misforstå selve plottet. Fx anså han uhyret Grendel for at være jydernes (joternes) konge, og han mente, at Bjovulf var blevet hidkaldt til Danmark af Hroddgar for at kæmpe mod Grendel (se Bjork 1996 for en gennemgang af Thorkelins opfattelse).

Den angelsaksiske *Bjovulf*

Plottet i *Bjovulf* er i det hele taget ret forskelligt fra Thorkelins opfattelse af det. Digtet begynder i Danmark med en fortælling om ankomst, regeringstid og skibsbegravelse af Skjold Skefing, stamfaderen til den mægtige skjoldungeslægt. Herefter kommer en kort udredning af Skjolds afstamning og en beskrivelse af, hvordan Hroddgar kom til magten. Hroddgar har bygget en mægtig kongehal, Heorot, der bliver angrebet af uhyret Grendel, som nedstammer fra den bibelske Kain. Bjovulf hører om angrebene, sejler fra sit hjem i Gøtaland i det sydlige Sverige og dræber Grendel ved at rive hans arm af. Natten herefter — efter at der er

blevet holdt en stor fest til Bjovulfs ære — kommer Grendels mor for at hævne sin søn og dræber Hrodgars unavngivne ven og rådgiver. Bjovulf forfølger hende til hendes undersøiske hjem, hvor han halshugger hende med et magisk sværd. Efter endnu en fejring og en større mængde indlagte beretninger, sunget af skjalde, vender Bjovulf tilbage til Gøtaland og sin egen konge, Hygelak. Senere dræbes Hygelak i kamp, og da han ikke har voksne sønner til at overtage riget, bliver Bjovulf konge. Han regerer i 50 år. Da vækker en gemen tyv en drages vrede ved at stjæle et gyldent bæger fra dragens ophobede guldskat. Med hjælp fra den unge kriger Viglaf bekæmper Bjovulf dragen og vinder drageguld til folket, men han må selv lade livet og efterlader det gøtiske folk i forvisningen om, at de vil blive angrebet af fjender, nu hvor deres konge er død.

Digtet er opdelt i 43 nummererede afsnit (eller sange, som Grundtvig kalder dem). Fra ældre tid findes kun et enkelt manuskript, den såkaldte *Nowell Codex*, som forskerne daterer til omkring år 1000. Hvor det blev skrevet og af hvem vides ikke (Fulk udg. 2008, s. clxii-clxxx). Det befinder sig i dag i British Library i London under signaturen: 'Cotton Vitellius A. xv'. Navnet stammer fra den tidligere ejer, sir Robert Bruce Cotton, som havde organiseret sit bibliotek i en række reoler, der hver var kronet af en buste af en romersk kejser. *Nowell codex* var placeret på en øverste hylde (A) på Vitellius' reol og stod her som nummer 15. I 1731 havde en omfattende brand ødelagt mange af bøgerne i Cottons hus, der ironisk nok hed Ashburnam House, men *Nowell Codex* blev reddet med nød og næppe. De brændte kanter på manuskriptets sider har siden vanskeliggjort fortolkningen af Bjovulf.